

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА
ОДЕЉЕЊЕ ЗА НАДЗОР НАД ДЕЛАТНОШЋУ
ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА

СЕКТОР ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА У СРБИЈИ

Извештај за прво тромесечје 2020. године

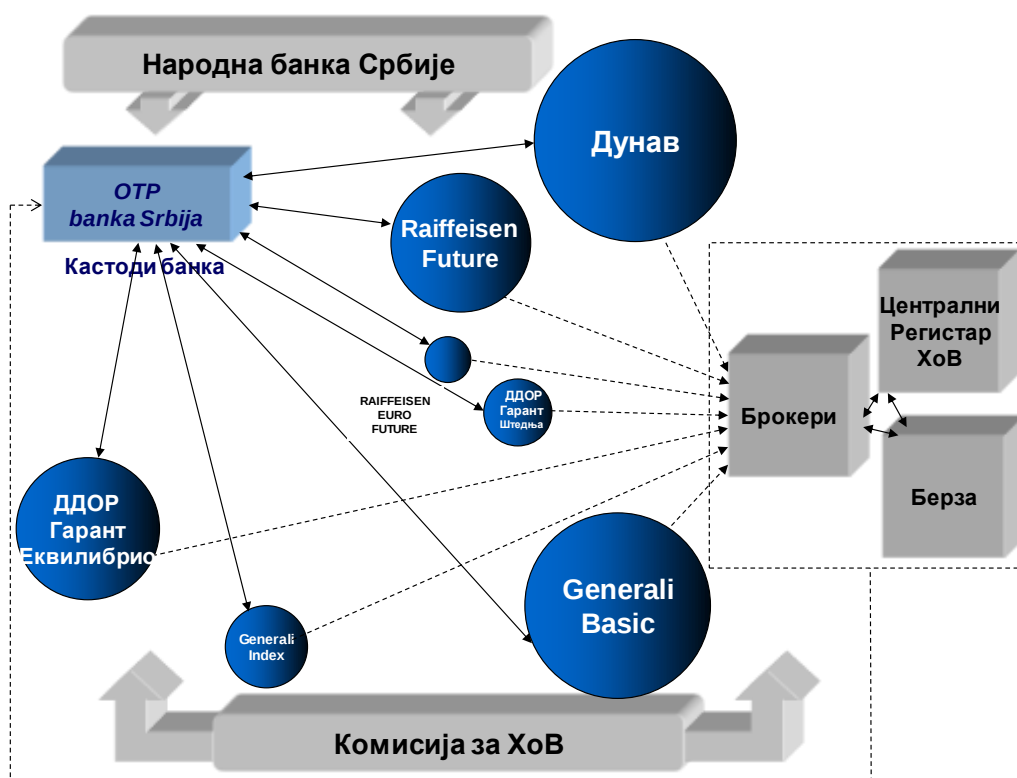
Садржај:

1. Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова.....	3
2. Нето имовина добровољних пензијских фондова	4
3. Структура имовине добровољних пензијских фондова.....	5
4. Принос од улагања	6
5. Накнаде друштава за управљање	10
6. Обим трговања хартијама од вредности.....	11
7. Трансакциони трошкови	11
8. Број и структура корисника.....	12
9. Уплате, исплате и пренос средстава	14
10. Финансијски извештаји.....	16

1. Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова

На тржишту добровољних пензијских фондова на крају првог тромесечја 2020. године пословала су четири друштва за управљање која су управљала имовином седам добровољних пензијских фондова, једна кастоди банка, пет банака посредника и једно осигуравајуће друштво посредник¹.

Слика: Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова

На крају првог тромесечја 2020. године, у друштвима за управљање било је запослено 124 лица. Број запослених је исти у односу на претходно тромесечје.

Народна банка Србије, на основу положеног стручног испита и испуњених осталих потребних услова, издаје дозволу за обављање послова информисања о пословању добровољних пензијских фондова. До краја првог тромесечја 2020. године издато је укупно 869 дозвола за обављање послова агента продаје.

Друштва за управљање, банке и осигуравајућа друштва као посредници могу ангажовати агенте продаје. На крају првог тромесечја 2020. године друштва за управљање ангажовала су 99 лица, банке посредници 440 лица, а друштво за осигурање 50 лица.

¹ Raiffeisen banka a.d. Beograd, OTP banka Srbija a.d. Beograd, NLB banka a.d. Beograd, Addiko Bank a.d. Beograd и Sberbank a.d. Beograd, Акционарско друштво за осигурање „ДДОР Нови Сад“, Нови Сад

2. Нето имовина добровољних пензијских фондова

Нето имовина фондова на крају првог тромесечја 2020. године износила је 44,6 милијарди динара. У првом тромесечју нето имовина је опала за 1,3% у односу на претходно тромесечје, али порасла за 7,2% у

односу на март 2019. године. На промену вредности нето имовине утичу нето уплате² средстава у фондове, исплате средстава из фондова и добит коју фондови остварују од улагања. У првом тромесечју 2020. године укупне уплате износили су 928,4 милиона динара, чланови су повукли 558,7 милиона динара, док су на кретање добити од улагања пресудан утицај имале негативне приносне перформансе појединих класа активе које заузимају доминантно место у структури имовине фондова.

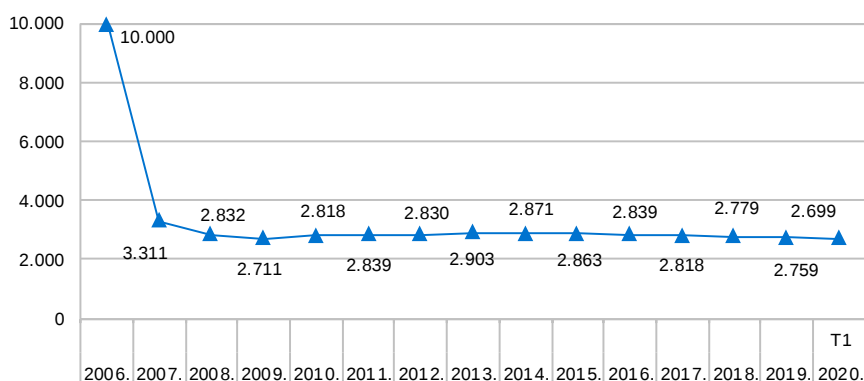
На крају првог тромесечја 2020. године нето имовина износила је 44,6 милијарди динара.

Нето имовина у сектору на крају периода
(у млрд RSD)

2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. Т1
9,9	12,5	16,0	19,7	23,6	28,9	32,8	36,2	40,2	45,2	44,6

Извор: Народна банка Србије.

Концентрација у сектору на крају периода
(Херфиндал–Хиршманов индекс)

Извор: Народна банка Србије.

Тржишна концентрација у сектору³ на крају првог тромесечја 2020. године, мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, износила је 2.699 поена, што указује на високу концентрацију на тржишту добровољних пензијских фондова.

Уколико се фондови класификују по групама према висини нето имовине фонда у односу на висину нето имовине сектора, у групама „велики“ и „средњи“

² Нето уплате су укупне уплате умањене за накнаду приликом уплате.

³ Посматрано према учешћу у укупној нето имовини.

налазе се по два фонда, који заједно остварују тржишно учешће од 94%, док највећи фонд има удео од око 40%.

Број фондова у групама подељеним према тржишном учешћу (у јединицама)

Учешће у нето имовини (у %)	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. Т1
Велики (20 и више)	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Средњи (5–19,99)	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Мали (0–4,99)	4	5	5	2	2	3	3	3	3	3	3

Извор: Народна банка Србије.

3. Структура имовине добровољних пензијских фондова

На крају првог тромесечја 2020. године структура улагања имовине фондова није знатније измењена. Највећи удео имале су државне обвезнице које су чиниле 80,8%

укупне имовине. Средства на кастоди рачунима и орочени депозити банака чинили су 6,3%, акције 9%, а корпоративне обвезнице 3,3% укупне имовине фондова. Улагање у инвестиционе јединице отворених инвестиционих фондова и потраживања чине класу остало која је износила 0,5%. У овом тромесечју имовина фондова била је уложена и у акције страног правног лица, у иностранству, и то у износу од 0,1% имовине.

Највише средстава уложено је у државне дужничке инструменте – 80,8%.

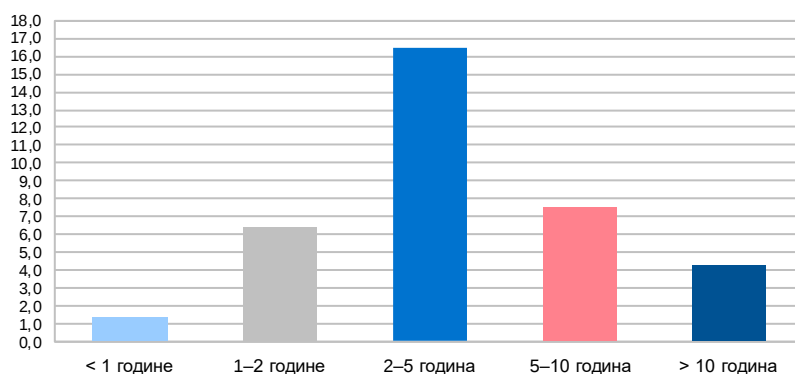
Портфолио државних дужничких инструмената је и на крају овог периода задржао доминантну позицију у укупној имовини фондова, са трендом повећања учешћа ових финансијских инструмената у имовини фондова са 78,2%, колико је износило крајем претходне године, на 80,8%.

С друге стране, агрегатна изложеност акцијама домаћих правних лица је смањена, посматрано у односу на крај претходне године, са 11,1% на 9% укупне имовине фондова као резултат актуелних трендова на финансијском тржишту Републике Србије.

На крају првог тромесечја 2020. године 3,8% државних дужничких инструмената имало је рок доспећа до годину дана, 17,7% од једне до две године, 45,7% од две до пет година, 20,8% од пет до десет година и 12% преко десет година.

Просечна рочност средстава⁴ уложених у државне дужничке инструменте је 4,9 година.

Рочна структура улагања у државне дужничке инструменте
(у млрд RSD)

У домаћој валути, на крају првог тромесечја 2020. године, налазило се 86% укупне имовине, а у инострану валути 14% укупне имовине (у еврима).

4. Принос од улагања

На крају првог тромесечја 2020. године *FONDex*⁵ је достигао вредност од 2.999,19⁶. Пораст *FONDex*-а представља пондерисани просек приноса свих фондова, и за последњих годину дана износио је 2,6%. Принос *FONDex*-а од почетка пословања⁷ износио је 8,6%.

⁴ Рочност инструмената пондерисана њиховим уделом у укупним улагањима у државне дужничке инструменте.

⁵ *FONDex* је индекс који представља кретање вредности инвестиционих јединица свих добровољних пензијских фондова на тржишту.

⁶ На дан када је први добровољни пензијски фонд почео с радом, 15. новембра 2006. године, почетна вредност *FONDex*-а износила је 1.000.

⁷ Годишња стопа.

Имајући у виду структуру улагања имовине фонда, на принос утичу: промена криве приноса на државне дужничке инструменте⁸, промена вредности акција, висина референтне каматне стопе, висине каматних стопа банака и промене курса динара у односу на евро и долар.

У првом тромесечју 2020. године на примарном тржишту дужничких државних инструмената деноминираних у динарима било је емисија петогодишњих (20,1 милијарди динара) по стопи од 2,6% и дванаестогодишњих државних хартија (37,5 милијарди динара) по стопи од 3,4%.

Тржишна вредност емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности
(у млрд RSD)

Рок доспећа	T1 2019.	T2 2019.	T3 2019.	T4 2019.	T1 2020.
3м	-	-	-	-	-
6м	-	-	-	-	-
12м	-	-	-	-	-
18м	-	-	-	-	-
24м	-	-	-	-	-
36м	18,3	25,6	-	-	-
60м	10,6	-	-	13,1	20,1
84м	18,3	48,6	41,0	24,1	-
120м	-	-	-	-	-
144м	-	-	-	-	37,5
Укупно	47,2	74,2	41,0	37,2	57,6

Извор: Министарство финансија.

Извршне стопе емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности

Рок доспећа	T1 2019.	T2 2019.	T3 2019.	T4 2019.	T1 2020.
3м	-	-	-	-	-
6м	-	-	-	-	-
12м	-	-	-	-	-
18м	-	-	-	-	-
24м	-	-	-	-	-
36м	3,7%	3,4%	-	-	-
60м	4,0%	-	-	2,3%	2,6%
84м	4,6%	4,4%	3,4%	2,7%	-
120м	-	-	-	-	-
144м	-	-	-	-	3,4%

Извор: Министарство финансија.

У првом тромесечју 2020. године било је емисија евроденоминираних државних дужничких инструмената и то: двогодишњих (59,9 милиона динара) по стопи од 0,5%, петогодишњих (4,4 милиона динара) по стопи од 1,1%,

⁸ Пад каматне стопе утиче на раст цене дужничких инструмената и обрнуто. Цене инструмената дуже рочности осетљивије су на промене каматних стопа.

дванаестогодишњих (100,6 милиона динара) по стопи од 1,9% и двадесетогодишњих инструмената (161,2 милиона динара), по стопи од 3%.

Тржишна вредност емитованих евроденоминованих државних дужничких инструмената, по рочности
(у млн EUR)

Рок доспећа	T4 2018.	T1 2019.	T2 2019.	T3 2019.	T4 2019.	T1 2020.
12м	-	-	-	-	-	-
24м	-	71,0	74,6	-	-	59,9
36м	-	64,2	53,6	-	58,9	-
60м	-	41,2	92,4	-	-	4,4
84м	-	-	-	-	-	-
120м	-	69,7	-	-	34,5	-
144м	-	-	-	-	-	100,6
180м	-	49,4	-	-	-	-
240м	-	-	-	-	-	161,2
Укупно	-	295,5	220,6	-	93,4	326,0

Извор: Министарство финансија.

Извршне стопе емитованих евроденоминованих државних дужничких инструмената, по рочности

Рок доспећа	T4 2018.	T1 2019.	T2 2019.	T3 2019.	T4 2019.	T1 2020.
12м	-	-	-	-	-	-
24м	-	1,0%	0,8%	-	-	0,5%
36м	-	1,3%	1,2%	-	0,6%	-
60м	-	1,8%	1,5%	-	-	1,1%
84м	-	-	-	-	-	-
120м	-	3,3%	-	-	1,9%	-
144м	-	-	-	-	-	1,9%
180м	-	3,6%	-	-	-	-
240м	-	-	-	-	-	3,0%

Извор: Министарство финансија.

На Београдској берзи је на крају првог тромесечја 2020. године забележен пад цена акција од 20,6%, мерено индексом *BELEX15*⁹ (вредност индекса на крају марта била је 636,53). Кретање индекса за последњих годину дана забележило је пад од 13,2%.

Референтна каматна стопа на крају марта 2020. године износила је 1,75%. Ниво каматних стопа које фондови остварују на средства у динарима на кастоди рачунима прати кретање референтне каматне стопе.

У првом тромесечју 2020. године динар је незнатно апресирао у односу на евро, тако да је на крају овог тромесечја вредност динара већа за око 0,1% у односу

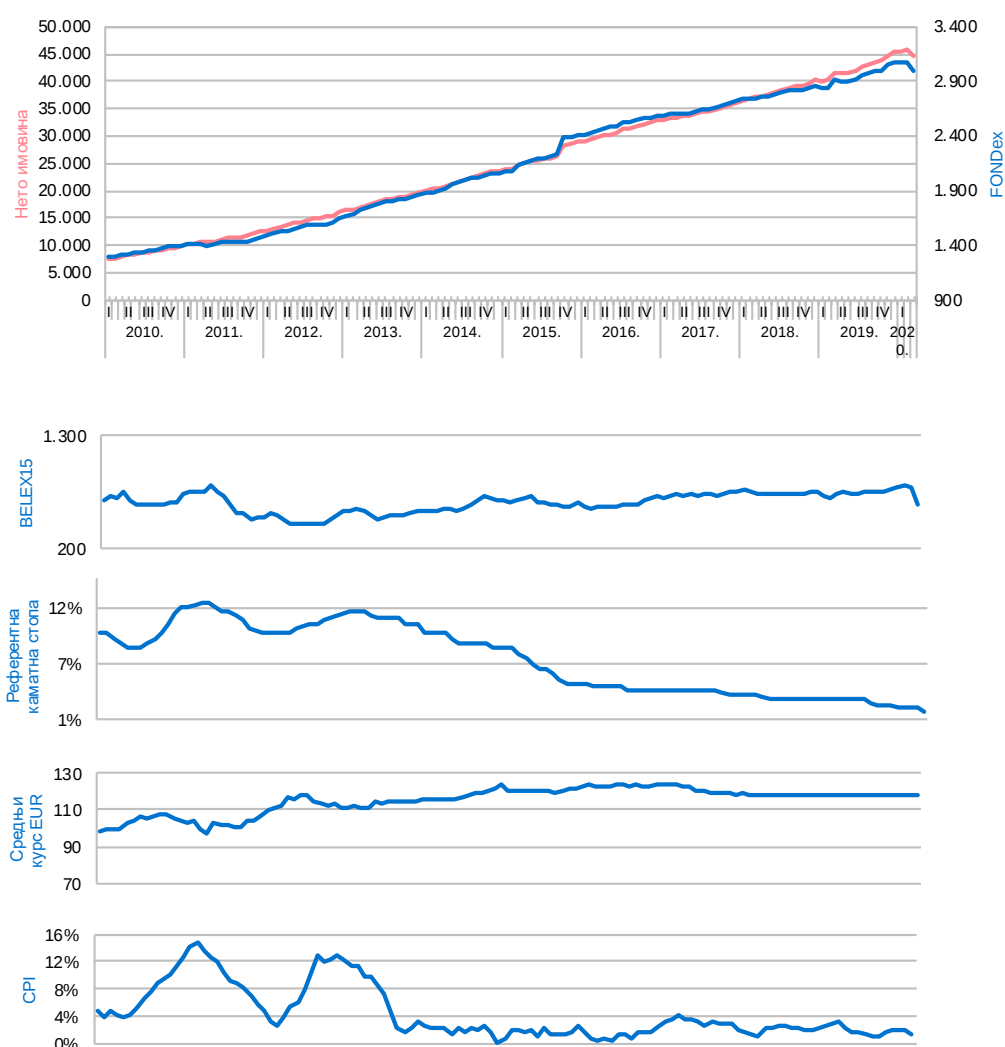
⁹ Од укупног улагања фондова у акције, највећи део односи се на акције које се налазе у корпи *BELEX15*, тако да овај индекс представља добар „бенчмарк“ за акцијски део портфолија фондова.

на крај претходног тромесечја. У истом периоду, вредност динара је у односу на амерички долар мања за 1,7%.

Стопе раста цена у јануару, фебруару и марту биле су 0,6%, 0,6%, односно - 0,1%, респективно. Потрошачке цене у марту 2020. године, у поређењу са истим месецом претходне године, повећане су за 1,3%.¹⁰

Кретање вредности нето имовине, *FONDex*-а и кључних показатеља ДПФ

(у млн RSD, јединицама, односно у %)

¹⁰ Извор: Републички завод за статистику

5. Накнаде друштва за управљање

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима прописује да друштва за управљање наплаћују накнаду за услуге друштва и накнаду за пренос рачуна члана фонда. Накнаде за услуге друштва за управљање су накнаде приликом уплате пензијског доприноса и накнаде за управљање фондом. Накнада за пренос рачуна може бити наплаћена само у висини стварних трошкова преноса.

Накнаде су један од параметара које члан треба да има у виду приликом избора фонда, али их не треба посматрати изоловано. Висина накнаде зависи и од инвестиционе политике, односно активности инвестирања. По правилу, активнији фондови, намењени млађим особама које ће доприносе уплаћивати у дужем временском периоду, у већем проценту инвестирају у сложеније инструменте, преузимају већи ниво ризика и од таквих фондова се очекује већи принос, због чега имају и веће накнаде. С друге стране, фонд који инвестира пасивно и у сигурније финансијске инструменте требало би да има и мање накнаде. Инвестициону политику фонда, тј. планирано улагање средстава чланова фонда, очекивани принос фонда и ниво ризика који фонд (односно члан) преузима, као и накнаде које друштва наплаћују, треба посматрати заједно при доношењу одлуке о избору фонда.

Накнада приликом уплате је трошак који члан плаћа само једном, као врсту улазне накнаде. Иако видљива на првом кораку, тј. приликом уплате средстава у фонд, то није и највећи трошак за члана.

Накнада при уплати доприноса у првом тромесечју 2020. године износила је 18,4 милиона динара, док је у истом периоду висина те накнаде просечно износила 1,98%.

Накнада за управљање се обрачунава свакодневно на вредност нето имовине фонда и садржана је директно у вредности инвестиционе јединице, тако да обрачуната и објављена вредност инвестиционе јединице јесте вредност након одбитка накнаде за управљање фондом.

У првом тромесечју 2020. године укупна вредност накнада за управљање износила је 140,6 милиона динара, што износи око 88% укупно наплаћених накнада и у првом тромесечју већа је за 1% у односу на крај 2019. године.

У последњих годину дана накнада за управљање износила је 543,4 милиона динара, док је у истом периоду остварена добит од 1,1 милијарде динара.

Износ наплаћених накнада друштава за управљање

(у млн RSD)

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. T1
Накнада приликом уплате	56,9	54,9	59,4	57,9	60,1	58,7	55,4	53,0	56,8	61,0	66,3	71,8	18,4
Накнада за управљање	73,5	117,3	170,7	220,0	284,1	357,8	432,8	514,9	614,4	678,7	474,0	526,7	140,6

Извор: Народна банка Србије.

6. Обим трговања хартијама од вредности

Обим промета добровољних пензијских фондова у првом тромесечју 2020. години износио је 15,4 милијарде динара.

Просечно учешће добровољних пензијских фондова у промету на Београдској берзи у току овог тромесечја износило је 10,6%.

Трговање добровољних пензијских фондова хартијама од вредности

(у млрд RSD)

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. T1
Обим промета ХоВ	13,2	12,9	21,2	14,5	11,5	24,2	16,1	48,7	15,4
Куповина	7,1	9,0	12,1	7,9	6,4	14,7	9,3	27,1	8,5
Београдска берза	0,3	0,4	0,5	0,9	1,1	3,7	2,7	3,2	1,3
Ванберзанско трговање	0,1	0,7	0,9	1,8	1,1	5,8	3,2	16,7	4,5
Аукције државних ХоВ	6,7	7,9	10,7	5,2	4,2	5,1	3,4	7,1	2,7
Продаја	4,2	2,0	5,4	3,6	3,0	7,4	5,5	19,6	6,4
Београдска берза	0,3	0,6	0,3	0,5	1,9	2,7	3,2	1,4	1,0
Ванберзанско трговање	3,9	1,4	5,0	3,2	1,1	4,7	2,3	18,1	5,4
Доспеће	2,0	2,0	3,7	2,9	2,1	2,2	1,3	2,1	0,5
Однос куповине према продаји и доспећу	1,1	2,3	1,3	1,2	7,5	1,5	1,4	1,3	1,2
Учешће у укупном промету на Београдској берзи	2,6%	3,4%	4,1%	6,1%	6,7%	33%	9,4%	5,1%	10,6%

Извор: Београдска берза и Народна банка Србије.

7. Трансакциони трошкови

Трошкови настали у вези с куповином, продајом и преносом хартија од вредности (накнаде централног регистра, берзанске накнаде, пореске обавезе) и трошкови текућег одржавања непокретности у које је уложена имовина фонда наплаћују се из имовине фонда. Остали трошкови наплаћују се из имовине друштва за управљање.

Укупан износ трансакционих трошкова у првом тромесечју 2020. године износи 3,4 милиона динара. У истом периоду, код трансакционих трошкова који се наплаћују из имовине фонда, трошкови централног регистра имају већи удео од берзанских накнада, док код трошкова које друштва за управљање плаћају из својих средстава, накнаде брокера имају већи удео од трошкова кастоди банке.

Износ трансакционих трошкова
(у млн RSD)

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. T1
Укупно	9,5	7,0	4,7	6,0	6,2	5,6	7,3	10,5	8,3	17,2	3,4
Брокерске накнаде	4,5	2,9	2,0	2,5	2,0	1,3	2,3	4,4	3,0	8,0	1,2
Накнаде кастоди банке	2,4	2,2	1,5	1,9	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	3,1	0,8
Берзанске накнаде	1,1	0,8	0,3	0,6	0,6	0,8	1,0	1,8	1,3	1,9	0,4
Накнаде централног регистра	1,5	1,1	0,9	0,9	1,6	1,6	2,0	1,8	1,6	3,4	1,0
Остали трошкови	-	-	-	0,1	0,0	-	0,0	0,6	0,6	0,7	0,2

Извор: Народна банка Србије.

8. Број и структура корисника

На крају првог тромесечја 2020. године, у фази акумулације¹¹ налази се 202.918 корисника¹², што је за 7.242 више у односу на исти период 2019. године. Они имају 277.615 склопљених уговора о чланству¹³ у добровољним пензијским фондовима.

Учешће корисника услуга пензијских фондова у укупном броју запослених износи 9,6%¹⁴.

Број уговора и број корисника
(у хиљадама)

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. T1
Број уговора	220,4	234,4	240,4	244,5	252,1	258,1	250,5	253,9	261,7	275,8	277,6
Број корисника	166,8	174,9	179,8	183,5	188,0	190,5	183,6	185,4	192,3	201,6	202,9
Удео активних корисника у укупном броју корисника	43,9%	35,1%	30,5%	30,3%	31,3%	25,3%	28,5%	33,6%	33,4%	34,4%	31,3%

Извор: Народна банка Србије.

¹¹ Чланство у фонду дели се на две фазе – фазу акумулације (период у коме се уплаћују средства) и фазу повлачења средстава (период када члан повлачи акумулирана средства).

¹² Број корисника је број особа које су чланови добровољног пензијског фонда (или фондова). Овај број је мањи од броја уговора о чланству, с обзиром на то да знатан број корисника има више од једног склопљеног уговора о чланству у истом или у различитим фондовима.

¹³ Број уговора о чланству је збир броја индивидуалних уговора о чланству и броја чланова свих пензијских планова.

¹⁴ Извор броја запослених лица: Народна банка Србије.

Структура корисника по динамици уплате

(у јединицама и у %)

Корисници који су имали уплату	Период	Број корисника	Удео
	1 месец	63.554	31%
	3 месеца	75.614	37%
	6 месеци	80.081	39%
	12 месеци	84.216	42%
	Од учлањења (1)	180.458	89%
Без средстава на рачунима (2)		22.460	11%
Укупно (1 + 2)		202.918	

Извор: Народна банка Србије.

Износ акумулираних средстава зависи од висине уплата, приноса које остварују фондови, висине накнада и дужине периода акумулације средстава, тако да се са повећањем износа доприноса и периода акумулације средстава, уз приносе које фондови остварују, повећава и износ просечних средстава на индивидуалним рачунима чланова. Просечан износ акумулираних средстава на рачунима чланова који су до сада најмање једном уплатили допринос износио је 247,4 хиљаде динара. На крају првог тромесечја 2020. године број корисника који су чланови два или више фондова износио је 41.930 или око 21% од укупног броја.

Просечан износ акумулираних средстава на крају периода

(у хиљадама RSD)

2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. Т1
52,2	70,5	84,5	105,3	127,3	148,3	179,4	200,6	219,3	235,8	239,9	247,4

Извор: Народна банка Србије.

У првом тромесечју 2020. године структура корисника по полу и износу њихових средстава није се значајно променила у односу на претходне периоде. У већини су мушкарци, који у укупном броју корисника учествују са 58%.

Број корисника по броју фондова у којима су чланови

(у јединицама)

Број фондова	Број корисника
1	160.988
2	34.644
3	7.040
4	221
5	20
6	3
7	2
Укупно	202.918

Извор: Народна банка Србије.

Број корисника по броју закључених уговора о чланству

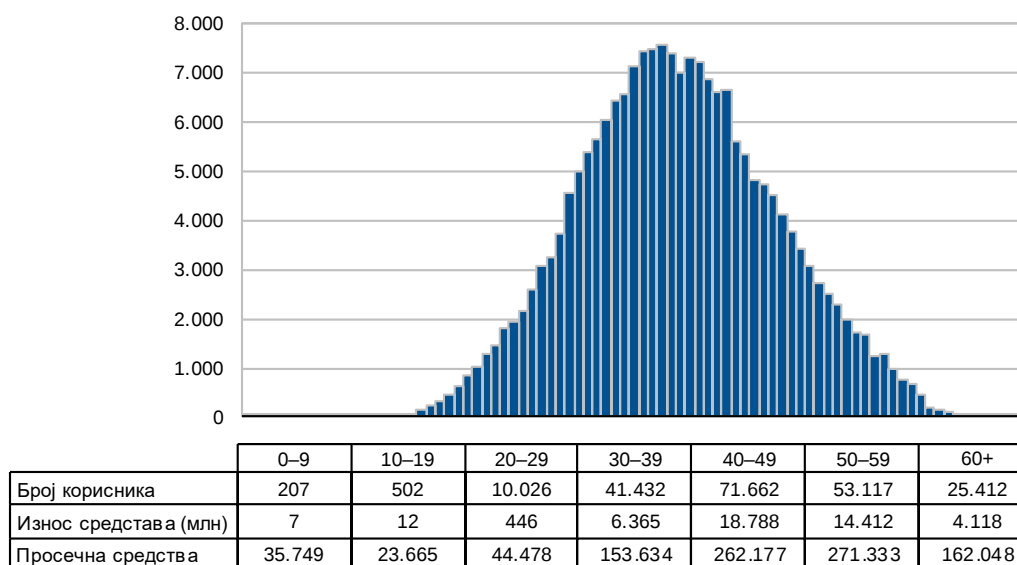
(у јединицама)

Број уговора	Број корисника
1	146.832
2	42.460
3	9.713
4	3.132
5	556
6	172
7	42
8	9
9	2
Укупно	202.918

Извор: Народна банка Србије.

Расподела корисника и акумулираних средстава по годинама живота

(у јединицама, односно у RSD)

Извор: Народна банка Србије.

Просечна старост корисника добровољних пензијских фондова на крају првог тромесечја 2020. године износи око 47 година, а највише је корисника старости од 40 до 60 година, око 62%. Исто тако, проценат корисника који су старији од 53 године сличан је као у претходним годинама и износи 29%.

9. Уплате, исплате и пренос средстава

У првом тромесечју 2020. године, од укупних уплата 41,6% односи се на индивидуалне уплате, 28,7% на уплате послодаваца који као обвезници уплате својим запосленима уплаћују доприносе у пензијски фонд, док се 29,6% односи на уплате преко пензијских планова. Укупан износ уплата средстава у добровољне пензијске фондове у првом тромесечју 2020. године износи 928,44 милиона динара.

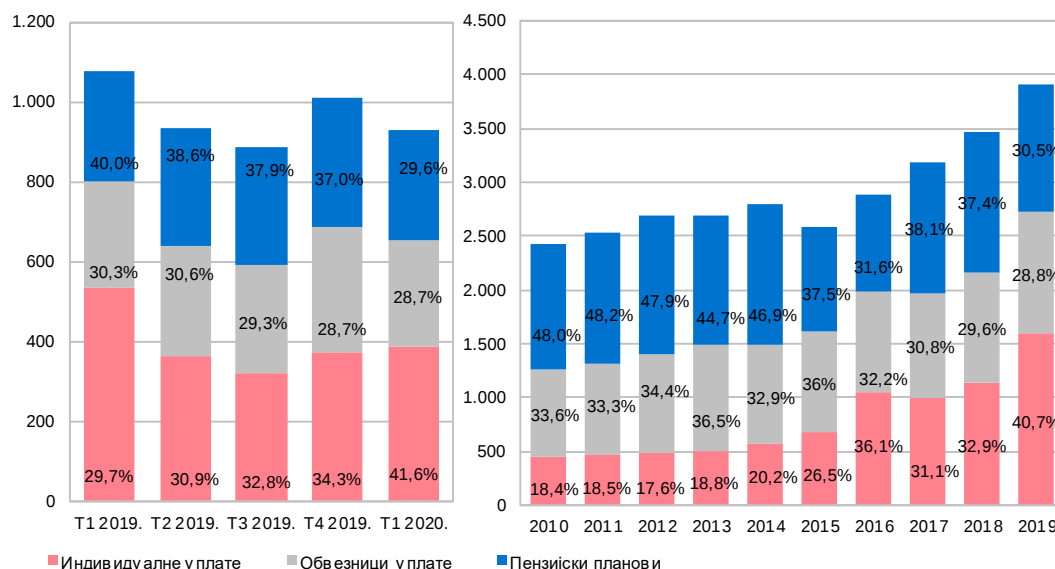
У првом тромесечју 2020. године укупне нето уплате износиле су 910,04 милиона динара.

Укупне уплате доприноса у фондове
(у млрд RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. Т1
1,50	2,25	2,22	2,43	2,53	2,70	2,70	2,80	2,58	2,89	3,19	3,47	3,92	0,93

Извор: Народна банка Србије.

Обим и структура укупних уплата доприноса
(у млн RSD, односно у %)

Извор: Народна банка Србије.

Иако постоји могућност индивидуалних уплата доприноса, највећи број уплата врши се преко послодаваца који својим запосленима уплаћују средства у фонд, чиме показују висок степен одговорности према запосленима. Велики потенцијал за даљи раст броја чланова пензијских фондова је управо у компанијама с великим бројем запослених. На овај начин запослени, односно послодавци, могу остварити уштеде, с обзиром на то да се уплата пензијског доприноса у добровољне пензијске фондове из средстава послодавца ослобађа плаћања пореза на доходак грађана и доприноса за обавезно социјално осигурање до износа од 5.984¹⁵ динара по запосленом месечно као и да се уплате у истом износу које послодавац врши путем административне забране, обуставом и плаћањем из зараде запосленог, ослобађају плаћања пореза. Наведене олакшице представљају додатни вид стимулације за запослене и послодавце да један део издвајања за зараде усмере ка штедњи у добровољним пензијским фондовима.

Исплате средстава највећим делом врше се једнократно. С обзиром на то да повлачење средстава врше чланови који испуњавају услове, а нису дуго у фонду, акумулирана сума на њиховим рачунима је релативно мала, те је овакав начин исплате и очекиван, иако он не одговара природи добровољних пензијских фондова која претпоставља коришћење акумулираних средстава у дужем временском периоду. Са повећањем периода акумулације средстава и суме средстава на рачунима, расте и удео програмираних исплата и других начина повлачења. У првом тромесечју 2020. године једнократне исплате чиниле су највећи део укупних исплата и то 474,5 милиона динара, док су програмиране и делимичне исплате средстава износиле 84,1 милион динара.

¹⁵ На основу одлуке Владе Републике Србије, једном годишње се врши усклађивање овог износа са висином инфлације у претходној години

Укупне исплате средстава члановима фондова

(у млн RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. T1
141,4	384,6	448,5	458,1	517,6	751,7	945,2	1213,4	1226,2	1195,6	1342,4	1412,0	1679,8	558,7

Извор: Народна банка Србије.

Укупан износ исплата средстава из фондова повећава се из године у годину и у првом тромесечју 2020. износио је 558,7 милиона динара. Оваква појава нормална је последица развоја система, јер ће се с повећањем доприноса и нето имовине, као и са повећањем броја година функционисања система добровољних пензијских фондова повећавати и висина исплата посматрано у апсолутним износима.

У првом тромесечју 2020. године, укупне исплате корисницима износиле су 558,7 милиона динара.

Трансфери представљају пренос средстава из једног фонда у други. Члан фонда може пренети део или сва средства, при чему плаћа само стварне трошкове преноса.

У првом тромесечју 2020. године трансфери су износили 80,8 милиона динара.

Укупан износ пренетих средстава у други фонд у првом тромесечју 2020. године износио је 80,8 милиона динара и готово је двоструко већи у односу на последњи квартал 2019. године када је износио 39,1 милион динара.

Укупни трансфери између фондова

(у млн RSD)

2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020. T1
19,5	235,1	142	216	166	72,3	137,2	126,3	219,7	267,5	263,0	229,7	210,3	80,8

Извор: Народна банка Србије.

10. Финансијски извештаји**10.1. Регулаторни оквир**

Друштва за управљање воде пословне књиге и састављају финансијске извештаје у складу са законима којима се уређују рачуноводство и ревизија и прописима Народне банке Србије.

Друштво за управљање, одвојено од својих, води пословне књиге и саставља финансијске извештаје за добровољне пензијске фондове којима управља.

Према Закону о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, друштво је у обавези да достави Народној банци Србије годишње финансијске извештаје за друштво, у оквиру којих одвојено приказује финансијске извештаје фондова којима управља, са извештајем екстерног ревизора, до 31. марта текуће године за претходну годину.

Одлукама Народне банке Србије регулисана је форма и садржина образаца финансијских извештаја друштава и фондова, на основу којих су друштва у обавези да доставе биланс стања, биланс успеха, извештај о токовима готовине, извештај о променама на капиталу, извештај о осталом резултату и статистички извештај друштва за управљање, као и биланс стања – извештај о нето имовини, биланс успеха, извештај о променама на нето имовини добровољног пензијског фонда и извештај о токовима готовине.

10.2. Финансијски извештаји друштава за управљање

Укупна билансна сума друштава за управљање на дан 31. децембра 2019. године износила је око 1.238 милиона динара, што је за око 38 милиона динара (2,95%) мање него у 2018. години, када је билансна сума износила око 1.276 милиона динара.

Највећи део имовине је уложен у хартије од вредности Републике Србије (32% укупне имовине, 36% у 2018. години). С друге стране, није дошло до значајне промене удела власничког капитала у укупној пасиви, тако да на крају 2019. године укупни капитал чини око 92% пасиве (94% у 2018. години). Ликвидност друштава за управљање је на високом нивоу.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Рацио укупног капитала	1,96	2,42	2,6	2,88	2,54	2,43
Капитал по кориснику	5.046	6.168	6.991	7.362	6.246	5.679
Рацио капитала и укупне нето имовине	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,03

Друштва за управљање дужна су да ниво капитала држе изнад законом прописаног минимума, који износи милион евра у динарској противвредности. На нивоу индустрије однос укупног капитала и законског минимума је 2,4 (2,5 на крају 2018. године).

По једном кориснику долази око 5.679 динара капитала друштва (6.246 динара на крају 2018. године). У 2019. години дошло је до смањења овог показатеља за око 9% услед смањења укупног капитала на нивоу сектора. Сваки динар нето

имовине фонда на крају 2019. године покривен је са 0,03 динара капитала друштва (0,03 динара на крају 2018. године).

У 2019. години друштва за управљање су наставила да остварују добит. Сва друштва су током 2019. године остварила позитиван резултат, тако да је укупна добит свих друштава износила око 196 милиона динара, што је за око 4,09% више у односу на 2018. годину, када је укупна добит свих друштава износила око 188 милиона динара. Треба имати у виду да остварени резултат друштва не утиче на имовину чланова фонда, обзиром да је имовина друштва одвојена од имовине фонда.

У 2019. години сва друштва су остварила добитак од управљања фондовима. Приходе од основне делатности друштва чине приходи од накнада при уплати доприноса (72 милиона динара) и приходи од накнада за управљање фондом (525 милиона динара), који су у 2019. години били за око 52 милиона динара виши у односу на 2018. годину, када су износили 473 милиона динара. Приходи од накнада при уплати порасли су за 8,2% у односу на претходну годину, док су приходи од накнада за управљање порасли за 11,1%. Поменути приходи од накнада чине око 90% свих прихода које друштва остварују (87% у 2018. години). Укупни трошкови друштава који се односе на управљање фондовима (трошкови у вези са улагањем имовине фондова, трошкови маркетинга, трошкови услуга кастоди банке, трошкови посредовања и други расходи управљања фондовима) порасли су у 2019. години, односно износили су око 60 милиона динара, док је остварена добит од управљања фондовима у износу од око 537 милиона динара (487 милиона динара у 2018. години).

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
РОЕ	25,3%	25,4%	26,5%	26,1%	14,66%	16,70%
РОА	24,1%	24,1%	25,1%	24,7%	13,86%	15,58%
Профит друштва по кориснику	1.188	1.424	1.742	1.873	996,18	994,42
Профит друштва по доприносу	0,08	0,10	0,11	0,10	0,05	0,05
Рацио прихода од накнада и броја корисника	2.618	2.987	3.568	3.974	2.854,7	3.031,2
Рацио прихода од накнада и укупних прихода	85%	87%	89%	91%	88%	90%

У структури укупних прихода, значајно учешће имају и приходи од камата који су у 2019. години износили око 37 милиона динара и чине око 6% укупних прихода (47 милиона динара у 2018. години).

У структури расхода највећи удео имају трошкови зарада, који износе око 247 милиона динара (230 милиона динара у 2018. години) и чине 57% укупних расхода.

Друштва за управљање су у 2019. години остварила укупан принос на капитал (РОЕ) у износу од 16,7% (14,7% у 2018. години), док је принос на укупну имовину (РОА) износио 15,6% (13,9% у 2018. години).

10.3. Финансијски извештаји добровољних пензијских фондова

Укупна имовина фондова на дан 31. децембра 2019. године износила је скоро 45,3 милијарде динара (40,3 милијарде динара на крају 2018. године), што је за око 5 милијарди динара, односно 12,5%, више него у 2018. години. У структури укупне имовине и даље доминирају државне хартије од вредности, које чине око 78% укупне имовине фондова, што је за око 6% мање у односу на крај 2018. године.

Обавезе добровољних пензијских фондова, које обухватају обавезе према друштву за управљање, обавезе по основу чланства и друге обавезе из пословања, на крају 2019. године износиле су око 71 милион динара (у 2018. години су износиле 79 милиона динара). Нето имовина добровољних пензијских фондова на дан 31. децембра 2019. године износила је око 45,2 милијарде динара, што је за око 5 милијарди динара, односно за 12,6%, више него на дан 31. децембра 2018. године (око 40,2 милијарде динара на крају 2018. године).

Током 2019. године свих седам фондова остварило је позитивне резултате, тако да је укупна остварена добит на нивоу сектора износила око 3 милијарде динара (током 2018. године остварена добит износила је око 2 милијарде динара).

Укупни остварени приходи у 2019. години износили су око 9 милијарди динара (8 милијарди динара у 2018. години), док су укупни расходи фондова износили око 6 милијарди динара (6 милијарди динара у 2018. години).

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Стопа приноса на укупну имовину	10,7%	15,2%	7,4%	4,6%	5,3%	6,8%

Однос добити и просечне укупне имовине фондова у 2019. години износи 6,8% (5,3% у 2018. години), што значи да фондови у просеку остварују 0,07 динара добити на сваки динар имовине.

